

מבעד למסורה

ישעורים בהסתכלות

אשרי יושבי ביתך...

ביתך... אשרי יושבי ביתך... אתם חושבים אתם רבוהו שאני מהשלל עכשיו מנחה — טעות היא בידכם. סברא היא. שלא התחלתי אפילו בתפלת "שהרית" ... אלא מת-כוון אני בזה לענין אחר לגמרי, כל-כך מר לנסיעתי ואל הקונגרס בוניא.

שערו בנפשכם: הכל היה מוכן ומזומן אצלי לדוד, גם תרמילי הדש וגם ויזה שהשנתי עפ"י פרוטקציה, ז"א לאתר שכתתי את שתי רגלי במלון-יוז וואצל כל הקונסולים וסג"ניהם ומזכיריהם וקוסייהם למיניהם ועבורתי שבעה מדורי גיהנום אצל מיטל, וחכר היה לי רק דבר אחד קטן — הוצאתי דוד... ואולם מי שם לב עכשיו לקטנות כאלו? מי ישיש לו וביחוד מי שאין לו ארבעה פונטים בכיסו נוסע מיפו לטרייאסט במחלקה הרביעית, ולמה דוקא הרביעית? — מהמת שאין חמושת, והמורים שלנו שיתגוללו אי"ה על הספון באניה הלא יוכיחו! בקצור, עשיתי את כל "ההכ-נות" שלי לקונגרס, כי אוהב אני דוקא את החכנות אל הקונגרס עצמו. כי כמו בכל דבר וענין ההכנות הן יותר מענינות וגם נפא דעומדא"; ערבי ימים טובים — מלאים ענין יותר מן הימים הטובים, ובחורים בעלי נסיון אומרים — ועשותם נאמנה מאד! — כי ההכנות לאהובה, "ערבי אהבה" וערבי-חופה הם יותר חשובים מהחופה

עצמה... וערבי קונגרסים, ההכנות, הריקלמות, התשוקה להבהר, להלהב, לנאם אוצל "הריביוניסטים" ולהבחר אוצל המרכז ולנסע על השבון איזה עתונות כל-אלה יושבים יותר מהסוג-רם עצמו.

ואני מצדי רצתי בעצמי לאספ 25. חתימות של שוקלים, שלא שקלו, (שקל כל דבר ז'ם ולא קונים...) כדי להיות מועמד לבחירות, כחם, וגם תרצתי בש"ק זו לפני "חלוצי-המורה" על הקונגרס ודחתני שם על ה ועל ז'בוטינסקי ועל ננתקה.

והנה, בשבוע זה, כשהייתי טרוד באריות הפצי ובסדר הסמוקינג הלבו שלי ושלשה תריסרי העניבות — ממש כמו דוד"ר ומיסנזון! — ואני עומד ומכתב מתוך הנאה אל הפספורט שלי עם תמונתי במסוה החדש והויזה התומה בגושפנקא דמלכותא דקוני-סולוטאו אשר בכל ארצות אירופא — התפרצה אלי ה י א, הפלונית שלי, בפתע-פתאם לתוך חדרי עם גליון דאר-היום בידה, הוחתה באצבעה על איזה מאמר באותיות גדולות וצעמה בקול-קולות וטענה: — "ומה? בראש בריא לתוך מטה חולקה? האתה תסע אל הקונגרס, כדי שה-האקען-טיינעק" יתנפלו עליך חלילה? בשום אופן לא! פח תשב!"

לשוא נסיתי להסביר לה בניהותא כי זוהי רק גוזמא ואין להאמין לכל דברי והעתונים — חוץ מעומות, כמר-בן — ולמיחש לא מיבעי. ראשית — אמרתי לה — אין זה "האקען-טיינעק" פרחחים "שאפאב" הבאים באיזמים עם אכרי הכפרים מסביב, ממש כמו שאימו עלינו לפני בוא בלפור, ולמי-חוש לא מיבעי, וסדנא דארעא חד

הוא: אם הממשלה לא תרצה, לא יהיה כלום גם שם כמו כאן... והשנית, הלא יש לנו שם "הכת" ב"הא" הידועה, עם נעמיש וקעצעלע וגם המכבים שלנו אינם ומקטלאקניא באנמא. והעיקר — הלא יש ז'בוטינסקי בעולם עם ה"ריביוניסטים" שלו להגן עלינו. — איזה "רובינוניסטיים?" — היא אומרת — ז'בוטינסקי שלך יעשה לכם צרות שם, ממש כמו שעשה לנו וטאן בימי הפרעות. רק זה חסר לנו — "היוזרביסטיים!" לא, הכבר ושב בביתך, "היריד" יתקיים שם גם בלי-עידך!...

וכשראיתי כי "המשחק לפני השטן", הוצאתי את המעטה-לשון שלי והכתיבתי לה כי לא יחיד אני הפעם אלא שלש מאות יהודים נוסעים מא"י אל הקונגרס ורבות מאחב"י — כן ירבו! — ימלאו את וינה, ומה שיהיה עם כלל ישראל יהיה עם חב ישראל, האיש כמוני יכרח? ... וכדי לחזק את טענותי נפלתי על המצאה ואמרתי לה כי אפילו האניה של הקונגרס מא"י נקראת על שמי — "קרניאוליה", ואין לך נער, ואפילו מלניק שלנו נוסע אל הקונגרס, עוד טעט יהיה בזיון ממש לאדם הגון להראות על פני חוץ ביוזשלם, והמחורוקנת מאנשיה לוינא, ועוד טענות חמורות כאלה. ואולם, אשה היא, אשה, ו ה י א שתחי אשה אנרגית ומאד, ומכלי חבר דבר אחזה ואת תרמילי בידה והאחת ותפשה את הפספורט עם תמונתי בידה השניה. וכשהיא אינה רוצה, אר-מר ש"ע, כלום יועיל לך? ובדיעבד חשבתני בלבי: אולי צדקה מכני, מר טב שאהיה אני אלמן ושלא תשאר היא חלילה אלמנה, ובאין ברירה אמרתי: — על "לא" אין מתחרטים

לעולם. אשרי יושבי ביתך... * *

זכמה מקנא אני, יקירי, באותם האנשים שלנו שהם מסבע בריותם מסוגלים לכל דבר ושחונן אותם הקב"ה ובכשרון טבעי למלא תפקידים שונים בעלמא ודיו.

דרך משל: יש לי ידיד טוב, אש-כנוי מבטן ומלידה, שנתהפך לציר ספרדי אל אספת הנבחרים, כידוע. ועכשיו לכבוד הקונגרס, נעשה פתאום "ריביוניסט", אעפ"י שלפני ימים אחדים כבד אותם בתאר-הכבוד: "בלורה", "אבנטורה" וכיוצא בזה. ויש לקוות כי לאספת הנבחרים הבעל"ט יופיע בתור ציר בין הנשים,

ואפשר מאד שה"ריביוניסטים" הזה שלנו — הכל אפשר אוצל חבריות הללו! — יזכה אחתנו בדאר-היום בכתובת מהקונגרס נגד... ז'בוטינסקי! אבל אני מקנא כלל וכלל בבעל ה"איספקלריא", שהיה כרוך אדרי ויצמן, שר לו שירים וחרו לו חרוזים, ולסוף סרח ונספח אל כות ה"ריביוני-ניסטים", מאוכלי ויצמן, ולא עוד אלא — וזהו העקץ! — שבא לפניהם בהצעה להעמיד את הקנדיטורה שלו בתור ציר ריביוניסטי לאספת-הנב-חרים. ואנ"ל החבריא, שאינם טפ-שים, כטראח, הבינו את העסק ופסלו את מועמדותו, במחילה...

לא לחנם עזב בערב אחד את אולם האספה ב"קלבר", בשעת הנאומים הנלהבים של מנהיגי הרביוניסטים והלך אל האולם הסמוך, פרש לקרן זווית והפיג את צערו מתוך רקודי הוצעירים והצעירות. כנראה, שזה היה יחד מענין...

וכך דרכם ב"ה של כל מורינו ומלמדינו בארץ. הנה, למשל, רצו המורים להכריז שביתה בכתביהספר, מה עשו? — באו בנעריהם ובוקניהם לדפק על דלתות "דאר-היום", השכימו והעריבו לפתחו של "העתון הצהוב" כדי להגן על האינטרסים של החנוך והמוריס, ובשעת האספות — זוכר אני עדיין — קמו חסידי וידידי "הארץ" וקראו בקול רם את כל ה"יתוכחה" על ראש העתון ה"א", ש ב ג ד בהם ויצא לקראתם עפ"י פקודה מגבוה וכו', והרימו על נפ את "דאר היום" — האל, כנהוג, בשעת הצורך! — ועכשיו בהגיע ימי הבחירות לקונגרס, זכרו המורים את תסדם לראר-היום, ושלחו כרוז לכל המורים בפקודה לבחר בר שימת העתון "הבוגר", שנלחם בהם אז...

ואיני יודע באמת מי הם ה"מלמד דים" האמתיים — אם מרכז המורים או שרקי העתון שלנו...

ולו הייתי אני חבר או איזה "מאבער" שם שועד-הפועל בלונדון הייתי מחליט לעשות את הקונגרס לא בוניא, ולא בבול, לא בלונדון הבירה של אנגליה ואף לא בירושלם הבירה של "פלוניה" — בזמן האחרון החי-לחתי לדבר בלשוננו של ז'בוטינסקי — אלא דוקא ב"גרנשיה", כלומר בתל-אוביב עצמה. אגב, חושב אני כי ז'בוטינסקי בחר לו את שם ה"גרנשי" מפני שהוא עצמו "פריוני" וכל חסידיו בא"י ובהו"ל עושים ומעשה אמורי כלומר: שהם אמורי ים יותר מדי ובקול רם...

זכדי להגן על הקונגרס ה"גרנשי" שלנו בת"א מפני אנשי "פלוניה" (לא * *

פילגית!), הייתי ממנה דוקא לגיון של "ריביוניסטים" שלנו. בראש המתנה יתגלגל בכבוד ה"גרנש'קיל" הקטן, אוהבי-עמו ישא את "דגל המרד" ברמה, הגרף פון-זווייזיל והמהנדס ביסמארק יהיו מצד גרמניה וגנרל נחום בעל-הזקן הצרפתי (Poilu) בלע"ז) ישמיע את קולו העז והבריא לפניהם...

* * * ומשעה שהוסד ה"מסמר" הראשי והעקרי של הקונגרס, כלומר שאלת "הסוכנות היהודית" — (סברא היא שמרשל לא הסכים לתנאי "פיפטי-פיפטי" וע"כ נדחה הענין) — וניטל החימל המפוצץ למלחמה חמה ומלכבת — לא נשאר כמעט על מה לדבר שם בקונגרס.

וכשראיתי בשבוע זה את הקד-הת של הבחירות, שתקפה ר"ל את אחב"י הטרודים בתעמולה, באס-פות, בדרשות ובוכוחים, עזבו את ביתם בתל-פיות, נטשו את הנותם ואת משרדם אוצל ה"קישלח", זנחו את עסקם בקומיסיון, שכחו תכל ומלואה, לא נחו ולא שקטו, שאלתי בלבי וגם את חברי: יהדים, למה אתם מתלהבים כל-כך ולמה אתם כל-כך מרתיעים ומקלקלים את דמכם לשוא? ומה כל הטררם הזה?

כסבורים היינו עפ"י רתיחתם ומרור-צתם בשבוע זה כהמערכת לזליג ויצ-מן ומקלפי לקלפי, כאלו תלו בבחירות אלו כל תקות ישראל וגאולתם, דומה כאלו צדיקים היו לבחר בין יהושע בן-נון וכלב בן-יפונה ולא בין סר-פרסקי וז'בוטינסקי או בין קלוריסקי לכספיי?...

ומה איפוא ידברו שם על הקונגרס? — מסתמא על התקציבים. והרי יוד-

עים אנו כי הנדוניה נתחלקה כבר לפני ההופה. השמאל יקבל את חלק הארי בתור רח"ש מצד התתן ר' חיים שיקראו אהריו "קריאת-שמע" ויקימו את הפסקה: ודברתי ב.ם. כלומם יאמרו: "פם" לכל אשר יאמר לפניכם, בשבתם ובקומם בקונגרס. גם לימין, כלומר למזרחי ישליכו עצם כדי שייקיימו את הפסקה הידועה והמלמדים שלנו לא יחפצו בשום אופן לקבל את הגט מר' חיים ואת שתים-עשרה השורות של פטוריון, ששלחה להם התנה"צ בימים האלה לשנה ההרשה ויעשו מסתמא "ויצעקו". כדרכם, — וכן לא להנם הם לוקחים אתם את יעקבי, — ויסתמו גם את פיהם... ר' גרינבוים, בעל האופוזיציה, יקבל "רו"אב" במלגוריון ו'בוטינסקי יישב גם האלה על הוף הסינה ויכתב על "פלוגיה" ועל "הגרנשי" ויוציא לפעל בקונגרס והחלטה להנהיג בשפתנו את הכתיב הצרפתי ולכתב דוקא מימין לשמאל מהסכמתם של קיש ואגרונסקי; אוסישקין ישאר "מאכער" בקרן-הסימת בעולם הזה וגם לעולם הבא, ובטח ישתדל אחר שובו להבחר לראש-הועד הלאומי, אלא שישקצו תקציב מיוחד לשלחנות הזקים אשר יוכלו לעמד בפני אגרופו... ור' חיים שאנו, שהוא מנוסה בענינים האלה, ו"בעל-שמחה" בקי על הקונגרסים, יסדר את הכהירות בשעת הטעילה דוקא וכיפה שעה אחת לפני שירת התקוה, ובשעת הרחק, כשו' בו טינסקי יקים נגדו את הלגיון, יתפש את מעילו לברה, כלומרש'ט, והכל ישאר באשתקד ור' חיים יהיה בעל-הבית כימי עולם וכשנים קדמוניות. כך הוא דרכו מימים ימימה, ודרכו זו היא צלחה ב"ה. איך אומר טוביה החלבן של שלום-עליכם בלשון הקדש ניותיהם 'בשבת-קדש בין מנחה למע

ופירושו: כשם שהייתי בעל-בית כך אשאר בעל-בית... * * ותלמידי הרבים שיחיו מקיפין אותי בשאלות סתנתו של עכנאי ושר אלים ממני, בפני מה "אומרים" כל כך על דיונגוף, שהוא "מתפטר" בכל שני והמשי מעירית ת"א והקהל צוחק, מפני שהוא נשאר במקומו תמיד, בשעה שבן-אבי בכבודו ובעצמו "התפטר" כמה פעמים מ"דאד היום" והקהל צוחק, במובן, ובכ"ז הוא נש"אד והעתון משתכח ומתקדש ב"ה ובזמן האחרון רבו הקופצים כמעט פי שניים? ומביני דבר מוסיפים ואומרים כי בן-אב"י נסע לטרונתה כדי להשי תלב שם במקצע העתונות ועכשיו הוא חזר ומיזקין את עתונו ממש כמו האנגלים מראשו עד זנבו של הכלב-הארי הקטן... אנב, שואלים מאת' — כאלו הייתי אני ה"ראים בלדיה" בירושלם — מדוע זחקו את הכתבת הע"ב רית על המצבה החדשה שברחוב, "אבינו מלכנו" למאל קפה סודימו והכתבות הזרות נשארו בשלמותן, ואין הבלדיה יודעת אפילו מזה או עושה עצמה כלא-יודעת?... ומדוע? — מקשה תלמידי ממהדי שערים — מתנגד המזרחי וכ"כ לבחי-נתנו זכות הבחירה לועד-השכונה גם לנשים באופן פסיבי, כלומר בתנאי שתבחרנה דוקא בנבר, ושתשי להנה את פתקאותיהן ע"י שליח?... ומדוע? ולמה? — ולך ענה לכל השאלות המתעוררות אצלנו בכל יום-ולמאי, עואל אני אתכם, נרפס במור דעה של הראינע בחוצות ירושלם בשבוע זה מלתמת "קורש" ומדוע, למשל, מטיילים פרחחי הערבים במכור ניותיהם 'בשבת-קדש בין מנחה למע

ריב, בשעת "התחלוקה" הגדולה של אהב"י ברחוב יפו, רחוב "אבינו מלכנו" ורחוב בן-יהודה, ורצים בכונה באוטומובילים הלך ושליב כדי להפי' חיד את ה"גרנשים" שלנו וביחוד כדי להסתכל ב"גרנשיות" הנאות שלנו, ואין הבלדיה מטילה מס מיוחד על כל הבחורים בעד ה"פורג'ה" הזו כדי להגדיל את הכנסותיה כנהוג? ואולי מפני שהיא יודעת כי אין הערבים ינהיגים בכלל לשלם מסים לבלדיה שלנו, ומס הבתים "קנאסה וחראסה" של כל האפתרים למיניהם הלא יוכיחו! * * ובינתיים פרצה מחלפת בין הבלדיה ובין המשטרה. זו והאחרונה אוסרת, כידוע, את העגלות הפריהיסטוריות עם סחבות-הטשאלענט שלהן בתור כרים לכסאותיהן, ושולחת אותן זאת בעליהן לבית-העתיקות של בצלאל או למושב-זקנים, והבלדיה מתנגדת בכל תקף ואומרת: הכל בעלי עגלה בירושלם ועגלתן כשרה, לא הלילה מאחלת מרדכי אלא פשוט מפני ההכנסה של 75 למאה מכל עגלה לקפת הבלדיה. והכנסה זו מוקדשה כמובן, לתקון חרכים בשכונות שיד ג'אראת, בבאב-אל-זרהה ולא ח"ו בדרך בית-הכרם המקולקלה שאין בכוחה לרע מכל רחבי ירושלם. ואנב, מציעים לחושיב איזה אפנדי גדול או פקיד אנגלי גבוה בבית-הכרם והדרך תתקן טיר... * * ומביון שאנו ומדברים במשטרה שלנו, נזכחתי גם בענין הרשיונות של נהגי המכוניות בעירנו. כידוע, מחליפים את הרשיונות האלה בכל חצי שנה, ואולם בזמן האחרון אין המשטרה ומספיקה לתת את כל הרשיונות המבוקשים, מטעם פשוט מאוד: מפני כי במחלקת ה"ליי

סינס" האלו ישנם רק שני פקידים — אחד מבני עשרת-השנטים ואחד מבני הודנו, לשווייהמשקל, ופקיד יהודי — מאפיש! ולעמית זה ישנם ב"ה בעיה"ק ירד שלם כמה מאות שופרים מאחב"י שהם זקוקים לרשיונות והם צובאים בכל יום על דלתות המשטרה כדי להשיג את הפתקא, וידי הפקידים מלאות עבודה. מה עשתה המשטרה? העמידה את כל הנהגים מבני ישראל וישמעאל בשורה, ממש כמו אצל ברזות המים ושם הם מונבים, מבקר ועד ערב ולסוף הם חוזרים לביתם בידים ריקות כלעמית שבאו. וכשהנהגים שלנו נוסעים בינתיים בלי רשיון, כי מה לא עושה אדם ומבל-שכן יהודי בשי' ביל פרנסה? — תופשים אותם וקוני סים אותם כעבריינים גדולים בקנסות שמנות, והכל, כנראה, כדי להגדיל את הכנסות הממשלה. ובינתיים נפסק הקשר האוטומובילי עם המכללה שלנו והמשטרה מבטלת ותורה מפי אחב"י, ופשוט היא מונעת לתת "וסיקות" לבעלי המכוניות מטעמים דבים, והעיקר מפני שאינן דומים ל"מדומובילים" של תלפיות-ברקו ומצאו, שהצבע אינו יפה, הגלגל נל ומציע ותחזור גבוה קצת והזכר-כית דקה יותר מדי או שהכניסה היא שלא כדרכה... יש אומרים — ומה לא אומרים אצלנו למעלה? — כי זוהי נקמת אהר מקציני המשטרה, שלא לקחו פעם את בנו להניגת ילדים על ההר ונתבקש להמתין עד המכונית הבאה, ויש אומרים אפילו שחכרת "נשר", כבד באה על שברה בגלל זה ושקלה למטר-פסיה בענש כסף, ואולם 'בינתיים גולים המורים והתלמידים למקום תורה בר גל, וביחוד הפועלים עולים ויורדים מרגליהם לעבודתם על ההר

בימות החמה המוערת שלנו ורבה משלמים שני שילינגים ליום, בעד הליכת וחזרה בעגלה... כנראה, שהמשטרה שלנו אינה חסה הרבה על בטול תורה וביחוד על ימונם של ישראל. התורה על ההר, — דרכיה אינם דרכי נעם לאחב"י וכל נתיבותיה ומלאים אבק ואנגלי וערבי... * * ומה נשמע בבית-הכרם שלנו? — אל תישאלו: השביתה לא נגמרה עדיין וכנראה שלא תגמר במהרה, ולפיכך התעשת הו' עד התרוץ והוריו לגורלם של אנשי השכונה והעמיד לפקודתו ולשי-ותנו כמה זכמה מכוניות, אהת למור שב זקנים ואחת לגבעת-שאול, זו לרובמה וזו למוצא (הוץ, כמובן, לבית-הכרם!), ומי שלא ראה את אנשי בית-הכרם ולרבות הנשים זזמת-פרצים על יד בית המשוגעים, רודפים בימים האלה ואחרי כל אוטומוביל, עד שים בידיהם וברגליהם מרחוק כדי לרחם עליהם — לא ראה מהזה יפה מימיו? והשופרים שלנו, רחמנים בני רחמנים, מציותים ונשמעים לנו לפעמים, וכאכזה יביצים עזובות כן אוספים האוטומובילים ברחוב, יפו את אנשי בית-הכרם וביחוד את חני שים עם סלי הביצים שלהן... ויש אומרים כי יד הסנדלר של בית-הכרם באמצע. הוא הכטיח להברי הועד לתקן את נעליהם חנם, כדי שיספיקו לו פרנסה בריוח בימים האלה. ויש אומרים ג"כ כי הועד טרוד מאוד בשכוע זה בענין אחר חשוב מאוד ושאינו סובל דחוי, דהיינו: קריאת שמות לרחובות השכונות, וכבר נשלחו מרזים לכל התושבים שישתתפו בדבר-מצוה זה ולא יחמוצוה תלילה. ותלא וכבר נסדרו ב"ה כל ענינו

השכונה, כל הבתים בנויים על הלם, הוץ מהמגרשים הרבים פרוציו-גדר, שצומחים להם סלעי-מגור המטילים אימה בלילות כמצבות בית-הקברות ממש, וביחוד כבר סדר הועד בדבר תקון הדרך המקולקלה של בית הכרם, ועכשיו נשארה לו רק דאגה אחת, שאינה נותנת לו מנוח: ה ש ג ו ת של הרחובות! * * ומכרי שלא לטחח ביותר בענין הפוש שמות הגדולים, בין החיים והמתים, וכדי שלא לחקות מעשי אחרים כגון נקיבת שמות העצים והאילנות, הייתי מציע דרך פשוטה וקצרה לקרא את כל הרחובות בשם אחד נאה: רחוב ה ב ט ל נ י ס. ובכ"ז, כדי שיוכלו הבריות להבריל בין הרחובות ולא יטעו חלילה השכנים להכנס לבתי אחרים, אני מציע לקבע מספרים: רחוב ראש-הועד מספר 1, סגנו מספר 2, ראש המועצה מספר 3 וכן על זה תדרך עד גמירא. עפ"י הדרגתם ואהריותם במקצוע הבט-לנות. ואנב, הייתי מוסיף לכנות את רחוב "עין הכרם" בשם; הרחוב ה ל ו ס י, או כדי לקרא את הילד בשמו: "רוס קאיא אוליציא", ביחוד בלילות הירח, כשלת"ק של מוסקבה נשמעת ברחובי-תינו ברמה... * * וסוף סוף נתפש גם החכם מכל אדם ברבר עבירה, כלומר בגנבת-סופרים, וכפי עדותו של פרופיסור משיקו נתברר כי הסופר מר שלמה בן רוד לקח את "שיר השירים" שלו מסופר אחד ומצדי... ועכשיו, רכותי, יוכלו והרבה מסופרינו העברים לצעק גם הם וקול: "אני שלמה!" ודוקא יאמינו להם... עזמות